

Με πολλά έρωτηματικά, μέ άνησυχον (καί δικαιολογημένην) άδημονίαν, μέ έλπίδα ή άγωνίαν άνεμένοντο αί προγραμματικά δηλώσεις του πρώτουπουργού κ. Α. Παπανδρέου, διά τών όποιων θά άπεσφηνίζετο ή «γραμμή πλεύσεως» τής κυβερνήσεως· θά ένίνετο διευκρινήσις τών στόχων (κατά τομείς) και τών μέσων έπιτεύξεως τούτων· θά άντικαθίστατο τό συγκεχυμένον νεφέλωμα τών προεκλογικών «θέσεων» του ΠΑΣΟΚ, τών πρώτων μετεκλογικών διακηρύξεων του κ. Α. Παπανδρέου και τών περιστασιακών δηλώσεων και αύτοσχεδιασμών τών συνεργατών του από ένα συγκεκριμένον, κατανοητόν «πλαίσιον» κυβερνητικής (έσωτερικής-έξωτερικής) πολιτικής· θά παρουσιάζοντο τά βασικά μέτρα άντιμετωπίσεως τών πιεστικών οικονομικών προβλημάτων· θά έτίθετο τέρμα εις τό «όργιον» τών εικασιών, τών αύθαιρέτων εκτιμήσεων, τής άβεβαιότητας, τών άθεμελίως ήτοις φόβων ή προσδοκίων. Αί προγραμματικά δηλώσεις άποτελούν σήμερα γεγονός· δυστυχώς, όμως, και μετά από αυτάς, τά έρωτηματικά και αί άπορίαι παραμένουν, οι κυβερνητικοί στόχοι εξακολουθοϋν νά είναι άσαφείς, ή συγκεκριμένη «γραμμή πλεύσεως» άγνωστος, τό πλαίσιον τής πολιτικής πού θά έφαρμοσθή συγκεχυμένον, τά μέτρα και αί μέθοδοι, διά τών όποιων θά ύλοποιηθί τό φιλόδοξον εις τούς όραματισμούς του πρόγραμμα, άόριστα. Καίτοι μακροσκελείς και εις ώρισμένα (δευτερεύοντα) σημεία πολύ λεπτομερείς, αι δηλώσεις του κ. Παπανδρέου εις τήν Βουλήν έλάχιστα έφώτισαν τήν κοινήν γνώμην, καθώς —εις γενικάς γραμμάς— ήσαν μία συμπτυκνυμένη και έλαφρώς βελτιωμένη, άλλα έξ ήσου όμιχλώδης, «έκδοσις» τών προεκλογικών διακηρύξεων του ΠΑΣΟΚ. Ειδικώς όσον άφορά εις τόν οικονομικόν τομέα, τό πρόγραμμα τής κυβερνήσεως χωλαίνει αίσθητιώς, προδίδον «δυστοκίαν» τών άρμοδίων «έγκεφάλων», αί πολυδιαφημισμένοι μελέται και τά έμπεριστάλλοντα σχέδια τών όποιων (πού προεκλογικώς προεβάλλοντο ώς έχέγγα άμέσου έφαρμογής μιās ώλοκληρωμένης, εις στόχους και μεθόδους, οικονομικής πολιτικής) άποδεικνύονται είτε ψηφοθηρικόν τέχνασμα είτε έξωπραγματικά θεωρητικά κατασκευαί, είτε και τά δύο... Οι παράγοντες τής ελληνικής οικονομίας —και, μάλιστα, αι παραγωγικά τάξεις—δικαιολογημένως άγωνιοϋν· και αι «προγραμματικά» του κ. Παπανδρέου μάλλον ένέτειναν παρά ήμβλυναν τήν άγωνίαν αύτήν. Όχι, μόνον, διότι επάνελαβον (χωρίς νά διευκρινήσουν) τά σοσιαλιστικές επιδιώξεις τής κυβερνώσης παρατάξεως, άλλα —κυ-

ρίως— διότι (είτε ήθελημένως είτε άθελήτως) άφισαν αίρια ζητήματα μετέωρα και συσκοτισμένα (κοινωνικοποιήσεις, δημοσιονομική πολιτική, έλεγχος τιμών, επενδυτικά κίνητρα, πιστωτική πολιτική κ.ά.), μέ άποτέλεσμα νά ενισχύεται ή άβεβαιότης, νά παρατείνεται ή παραγωγική «άπραξια», νά επιδεινοϋται τό ήδη δυσμενές επιχειρηματικόν κλίμα, νά «ψύχεται» άκόμη περισσότερο ή «παγωμένη» ελληνική οικονομία. Είμαι τουλάχιστον περίεργον νά άφιερώνωνται —εις τάς κυβερνητικές προγραμματικές δηλώσεις— δύο παράγραφοι εις τήν αύξησιν τής ύλικής ενισχύσεως προς τούς κληρωτούς όπλίτας «πού άντιμετωπίζουν ιδιαίτερες οικογενειακές ύποχρεώσεις», και νά μη άναφέρεται ποία, τέλος πάντων, είναι αι επιχειρήσεις (όχι οι τομείς) πού προτίθεται νά κρατικοποιήσθ ή, έστω, νά «κοινωνικοποιήσθ» ή κυβέρνησις (κάτι πού ό κ. Μιττεράν, π.χ., είχε καθορίσει προεκλογικώς). Είμαι τουλάχιστον περίεργον νά περιέχουν αι προγραμματικά δηλώσεις πλείστας όσας λεπτομερείας περί τής αύξήσεως τής συντάξεως τής άγρότισσας και τής χορηγήσεως επιδόματος άδείας εις τούς άπομάχους άγρότας, και νά έξαντλήται περίπου τό τεραστίας σπουδαιότητος θέμα τής «καλύψεως» του κολοσσιαίου δημοσιονομικού κόστους (πού συνενάγονται αι έξαγγελία και ύποσχέσεις τής κυβερνήσεως) εις τήν φράσιν: «Ή αύξησις τών έσόδων θά στηριχθί πρωταρχικά στη θέλησι του λαού νά κάνη ό ίδιος πραγματικότητα τήν άλλαγή!» Κατανοοϋμεν πλήρως όποίας δυσκολίας άντιμετωπίζει ό κ. Παπανδρέου εις τήν χάραξιν μιās οικονομικής πολιτικής, πού και εις τάς προεκλογικάς επαγγελίας του θά ανταποκρίνεται και τήν σκληράν πραγματικότητα θά προσγγίξη... Ή καθυστέρησις, όμως, εις τήν ένάρξιν έπιτελέσεως ούσιαστικού κυβερνητικού έργου, ή προγραμματική σύγχυσις, ή άδυναμία άποσαφηνίσεως και ιεραρχήσεως στόχων, ή παράτασις τής άναμονής, τών άμφιβολιών και τής άβεβαιότητος, και τήν ύλοποίησιν τών επαγγελιών (έστω και μέρους αύτών) δυσχεραίνουν και τήν πραγματικότητα καθιστοϋν έτι σκληροτέραν...

